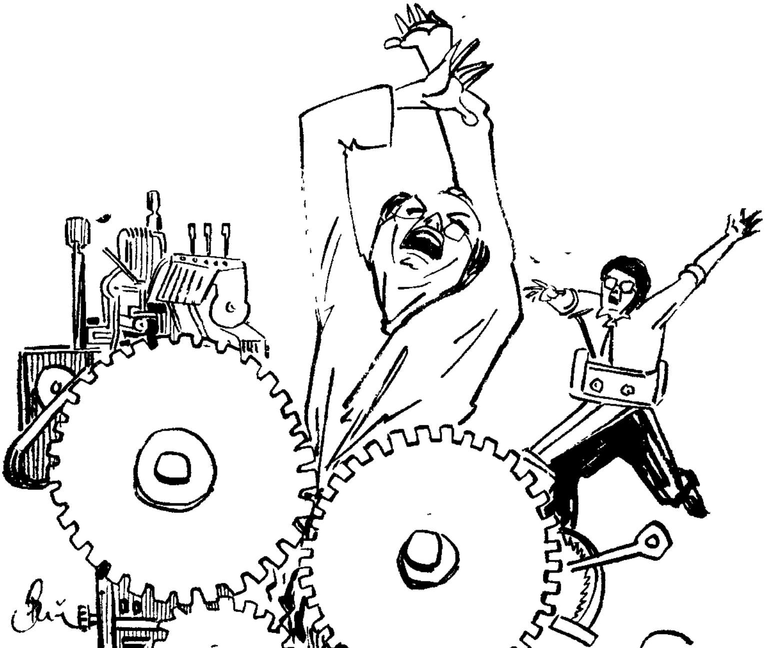

అడ్డురాళ్ళు

విదేశాల్నించి తిరిగివచ్చిన నాకు, నేను పని జేస్తోన్న సంస్థ ఘనమైన స్వాగతాన్నే యిచ్చింది. మెడనిండుగా దండలు వేసికొని, అందరిముందూ నడుచుకొంటూ వెళ్ళి కార్లో కూర్చోడానికి సిగ్గనిపించి, వేసిన పూలమాలల్ని తియ్యబోతోంటే, ఆ నా ప్రయత్నాన్ని కొన సాగనివ్వలేదు—నా పై అధికారులూ, తోటి ఉద్యోగులూ. రెండేళ్ళపాటుగా దేశం వదిలి తిరిగివచ్చిన నేను—ఎదురుచూసింది, వీళ్ళ కోసమూకాదు, చేసిన సత్కారానికీ కాదు, కార్లో కూర్చున్న తర్వాత, కాంతారావు నా మొహంలో దిగులు కనిపెట్టి అన్నాడు. "నీలో హుషారెందుకు లేదో అర్థమైంది! నీ భార్యాబిడ్డ లెందుకు రాలేదని కదూ? దానికో కారణం ఉంది!"

నాలో ఒక్కసారిగా కంగారు పట్టుకొంది. వెనక్కు పరుగెడుతున్న రోడ్డుపక్క చెట్లలా ఆలోచనలు నా మనసుని దూసుకొని పోసాగాయి. పర్యవసానంగా బిగుసుకుపోయిన నన్ను చూసి, కాంతారావు నవ్వసాగాడు. "నువ్వేమీ భయపడ నవసరంలేదు. మీ శ్రీమతి దగ్గర్నుంచి నిన్ననే మా ఆవిడకి ఉత్తరం

వచ్చింది. వాళ్ళు వద్దామని యెంత ప్రయత్నించినా పెద్దవాళ్ళు రానివ్వలేదుట! 'నీ మొగుణ్ణి చూడ్డానికి నీ కెంత తహతహగా వుందో, కన్నందుకు మాకూ అంత యిదిగా ఉంది. నువ్వక్కడికిపోతే, వాడిప్పట్లో ఇక్కడికి రాడు. నువ్వు కనక యిక్కడే ఉంటే, నిన్ను తీసుకుపోవడంకోసమైనా వాడికి రాక తప్పదు! వచ్చి నాలుగురోజులుండిన తర్వాత, మీరందరూ కలిసే వెళ్ళవచ్చును—' అని మీ అమ్మ అడ్డువేసిందిట!" అన్నాడు నవ్వడం ఆపిన తర్వాత.

తన్నవారిని విస్మరించేటంత వెధవని కాకపోయినా, రెండేళ్ళపాటు విడిగా ఉన్న మా యిద్దరికీ ఉన్న తొందరపాటుని, పెద్దవాళ్ళు తేలిగ్గా తీసుకోవడం కొంత చికాకనిపించి, కాంతారావు నెత్తిమీద ఒక్కటి వేశాను! తెల్లబోతూ నాకేసి చూశాడు. "అదంతే, ఇంక మాట్లాడకు!" అన్నాను విసుగ్గా.

నా బాధ గ్రహించాడు కనక తేలిగ్గా తీసుకొని అన్నాడు. "సరే లేవోయ్, యింతటి విరహమూను! నీ బాధ నీది, నా అదృష్టం నాది! రాత్రి ఎనిమిదింటికి వస్తాను. నువ్వు తీసుకొచ్చిన ఆ 'స్కాచ్'ని ఓ రెండుపెగులు కొట్టి మరీ మేనేజింగ్ డైరెక్టరింటికి డిన్నర్‌కి పోదాం!"

"నీ ఆశ అఘోరించినట్టే ఉంది! సీతాపతిరావు డిన్నర్‌కి పిల్చింది 'స్కాచ్' సీసాతో సహా! అంచేత మన మూడ్స్ బాగుపడే దక్కడే!" అన్నాను నవ్వుతూ. కాంతారావు నెమ్మదిగా అన్న మాటలు చెప్పకపోవడమే మంచిది.

ఇల్లు చేరుకొన్నాను. కాంతారావు ఇల్లంతా శుభ్రం చేయించి ఉండడం మూలాన, నా కా రోజు మరి శ్రమ అనిపించలేదు.

తర్వాత తాగుడు మైకంలో మరచిపోతానేమోనన్న భయంతో, సీతాపతిరావింటికి వెళ్లగానే పక్కకి పిల్చి, ఆ మర్నాడు మా వూరు వెళ్ళి ఓ వారం పదిరోజుల తర్వాత తిరిగివచ్చి డ్యూటీలో చేర్తానని చెప్పాను. "అసలీ సంగతి నేనే నీకు విమానాశ్రయంలో చెబ్దామనుకొన్నాను. ప్లాంట్ పరికరాలన్నీ వచ్చి గోడౌన్లలో పడున్నాయి. నువ్వు పంపించిన ప్లాన్ ప్రకారం కొత్త కట్టడాలని సిద్ధం చేశాం. నువ్వు డ్యూటీలో చేరిన తర్వాత మరి తీరుబడి ఉండకపోవచ్చు. అందుకని ముందుగానే వెళ్ళి మీ వాళ్ళనందర్నీ చూసి రావడం మంచిది. పది రోజులు, ఇరవై రోజులు. నెల నీ యిష్టం!" అన్న సీతాపతిరావు మాటలకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొంటూ, నలుగురిమధ్యకూ నడిచాను.

నేను తీసుకురాగలిగిన ఆ ఒక్క స్కాచ్ బాటిల్‌కూ, మరో నాలుగు దేశవాళీ విస్కీ సీసాలు అదనంగా తెచ్చి, సీతాపతిరావు మంచి ఆర్భాటంగానే ఏర్పాట్లు చేశాడు. గొంతులోకి దిగుతోన్న ఒక్కొక్క పెగ్గూ నాలికను ముద్దుబారుస్తోంటే, ముద్దమాటల్తో అనుభవాల్ని చెప్తూ విందారగించి యిల్లు చేరేసరికి రాత్రి ఒంటిగంటయింది. నాలుగిళ్ళ కవతలగా ఉండే కాంతారావుకి ఆ రాత్రి మా యిల్లే శరణ్యమైంది. రాత్రి పన్నెండు దాటి యింటికి వెళ్ళడంటే, "డోస్" యెక్కువయినట్లే లెక్క. కాంతారావు శ్రీమతికి! ఆరు నూరైనా మరి తలుపు తెరవదు! ఇటువంటి అనుభవాలు అతనికీ, అతగాడి మహాకాయం మా 'సోఫా కంబెడ్'కీ కొత్తకాదు!

కలలాంటి విదేశీయ వాతావరణం నుంచి వాస్తవంలోకి దిగజారడానికి రెండు రైళ్ళు, రెండు బస్సులు మారి మా వూరు వెళ్ళే ప్రయాణం ఎంతగానో దోహదం చేసింది. నడవగుమ్మంలో బిక్కచచ్చిపోయినమొహంతో నిల్చున్న సుశీలనీ, ఆప్యాయంగా విస్తట్లో నా కిష్టమైనవన్నీ వడ్డిస్తున్న అమ్మనీ చూస్తూ పాశ్చాత్య నాగరికత వాసనల్ని మరచిపోయి, మళ్ళీ మన మధ్యలో పడ్డాను. ఇరవై రోజులపాటు చూడవలసిన వాళ్ళ నందర్నీ చూసి, యివ్వవలసిన బహుమతులిచ్చి, కుటుంబాన్ని వెంటబెట్టుకొని హైదరాబాద్ తిరిగి వచ్చిన రోజున, చెయ్యిజారిన నామీది అధికారం తిరిగి హస్తగతమైనందుకు, సుశీల హాయిగా నవ్వింది. ఏమిటో, ఈ ఆడవాళ్ళ మనస్తత్వం చాలా విచిత్రంగా వుంటుంది!

తిరిగి డ్యూటీలో చేరిన రోజునుంచీ, నిజం గానే నాకు ఊపిరి తిరగలేదు. ప్లాంట్ తాలూకు యంత్రాల నన్నింటినీ గోడౌన్ల నించి తెప్పించి, పరీక్షించి, వాటిని కొత్త భవనంలో అమర్చ డంలో, నాలుగైదు నెలలు ఎలా గడిచి పోయాయో నాకే తెలియదు. చాకుల్లాంటి కుర్ర వాళ్ళకి సలహాలిస్తూ, దగ్గరుండి ప్రతి పనినీ స్వయంగా పర్యవేక్షిస్తూ, ప్లాంట్‌ని అనుకొన్న సమయంకంటే రెండు నెలలు ముందుగానే సిద్ధంచేశాను. 'సీతాపతిరావు నన్ను మెచ్చుకో కుండా వుండలేకపోయాడు.

నా కిచ్చిన మెచ్చుకోలుని నా క్రిందివారందరి తోటీ ఆనందంగా పంచుకొని, ఆ రోజున వారందరికీ నా ప్లాంట్‌లో ఓ చిన్న పార్టీ యిచ్చాను. అందరూ వెళ్ళిన తర్వాత నా ఆఫీసు రూంలో ఏదో పని చేసుకుంటున్న సమయంలో, సింథటిక్స్ హెడ్ నీలకంఠం లోపల అడుగు పెట్టాడు. ఎదురుగా వున్న కుర్చీలో కూల బడుతూ, టేబుల్ మీద వున్న పేకెట్ నుంచి ఓ సిగరెట్ తీసి ముట్టిస్తూ అన్నాడు. "నీ ప్లాంట్ చూశాను. ఇంత కాంప్లికేటెడ్ మెషి నరీని, నువ్వింత త్వరలో సిద్ధం చెయ్యగలుగుతా వని మేమెవ్వరం అనుకోలేదు!" పొగుడ్తూ అన్న అతని మాటల్లో, లీలగా అసూయ తొంగి చూసింది.

"ఈ ఘనత నా దొక్కడిదేకాదు. నేనక్క డున్న రెండు సంవత్సరాల్లోనూ, చాలా ఆది వారాలుకూడా తన సమయాన్ని నాకోసం విని యోగించి శిక్షణ యిచ్చిన యింజనీర్ 'డాన్'ది. సరే, యిక్కడ నా సెక్షన్లో పనిచేస్తున్న వాళ్ళం దరూ చాలా వుత్సాహం చూపడంమూలాన, నేను శిక్షణ పొందిన గౌరవం నాకు దక్కింది. ముఖ్యంగా అసిస్టెంట్ ఇంజనీర్ 'పీతాంబరం', చీఫ్ సూపర్వైజర్ 'రామచంద్రం' ఎంతగానో శ్రమించారు" నేను చెప్పిన మాటలు విని నీల కంఠం అదోలా నవ్వాడు. 'ఎందుకలా నవ్వు తావ్?' అన్నట్లుగా చూశాను.

"నీ వెర్రితనాన్ని చూసి నవ్వక ఏం చెయ్య మంటావ్!? నీ కొచ్చిన పేరు నలుగురితోటీ పంచుకొంటే, నిన్ను నువ్వు బలహీనంచేసి కొన్నట్లవుతుంది. అది నీ భవిష్యత్‌కే దెబ్బ. నువ్వు లేందే కాని పని జరగదన్న అభిప్రాయం అధికారులకు కలిగిన రోజున, నువ్వు చెప్పిం దల్లా వాళ్ళు వినక తప్పదు. అందుకనే హెచ్చ రిస్తున్నాను. అప్పుడే పీతాంబరం, రామచంద్రం చాలా గ్రహించారనుకొంటాను. వాళ్ళకు నువ్వు మంచి శిక్షణే యిస్తున్నట్లుంది!"

నాకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది. "నువ్వు చెత్తగా మాట్లాడుతున్నావ్. ఈ ప్లాంట్ సరిగా నడవా లంటే నాకున్న బాధ్యతకంటె, వాళ్ళ చురుకు దనమూ గ్రాహ్యశక్తే ఎంతో అవసరం. వాటికి నేను దోహదం చేసినట్లయితే, నా పని చాలా సులువుగా వుంటుంది. ఇరవైనాలుగ్గంటలూ వాళ్ళను కనిబెడ్తూ వుంటి, నా పనిని మరింత కష్టతరం చేసుకోవడం అర్థంలేని పని!" కోపంగా అన్నాను.

"సరేలే, నీ కోపాన్ని మెచ్చుకొన్నానుకాని, యూరియా ప్లాంట్ 'నంబియార్' గతి ఏమైంది? అభిప్రాయ భేదాలొచ్చిన వారం రోజుల్లో, పదిహేనేళ్ళ సర్వీసుని నిర్లక్ష్యం చేసి, నిర్దాక్షిణ్యంగా ఉద్యోగంలోంచి తీసి పారే శారు! అతగాడి జూనియర్ ఆ ప్లాంట్ హెడ్ అయ్యాడా, లేదా?"

"ఆలాగని మనం నేర్చుకొన్న దాన్నీ, మనకు తెలిసినదాన్నీ, నలుగురికీ చెప్పకుండా వుండడం ఏమంత సబబైనపని? చెప్పకపోతే ఈ సాంకేతిక విజ్ఞానం ఎలా అభివృద్ధి పొందు తుంది? అది మన కంపెనీకే కాక, దేశ ప్రగ తికికూడా అవసరమేకదా!'' కొంచెం ఆవేశం గానే అన్నాను.

"నీ మాటలు చాద స్తంగా వున్నాయి. ఓస్సారి వాస్తవాన్ని చూడు. నీ తెలివితేటలు అమోఘం అని, చాలామందిని వదిలి నిన్ను విదేశాలకు పంపారు. నాలాంటివాడైతే, నాలుగేళ్ళక్క డున్నా మళ్ళీ వాళ్ళ నిపుణుడొస్తేనే కాని, యిటువంటి ప్లాంట్‌ని సిద్ధంచెయ్యడం కాని పని!. నువ్వు పీతాంబరానికీ, రామచంద్రానికీ ఇప్పట్నుంచే అన్నీ వివరంగా చెప్పుకొంటూ పోతే, నీ రోజులు లెక్కపెట్టుకోవచ్చు. అయినా నీకు తెలియని మరో సంగతి చెప్తున్నాను.

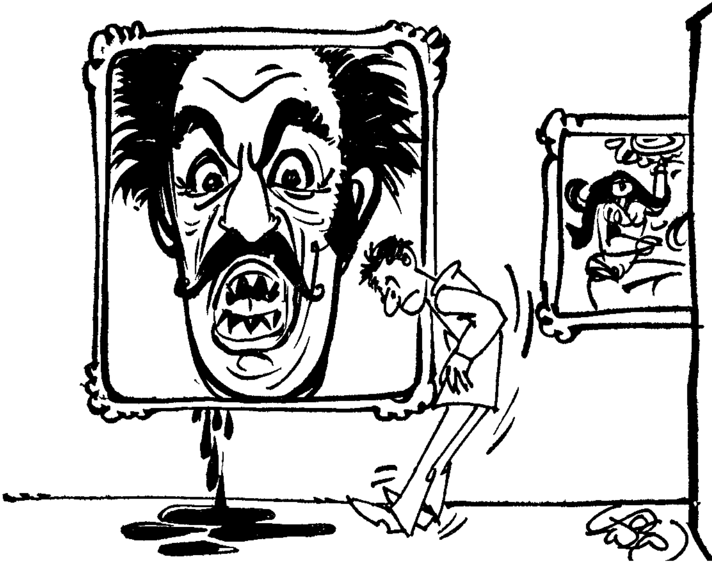

పీతాంబరం, సీతాపతిరావుకి దగ్గర చుట్టం. అందుకని ”

“ ‘నువ్వేమీ చెప్పకు. వాళ్ళంతట వాళ్ళనే నెమ్మదిగా నేర్చుకోనీ’ అంటావ్, అంతేనా? సరేలే, ఈ సొదకేంకాని పోదాంపద, చీకటి పడ్తోంది” అన్నాను, కుర్చీలోంచి లేస్తూ. నీలకంఠం మరి మాట్లాడలేదు.

కావాలని కాకపోయినా, పొరబాటుగానైనా ఉప్పురాయిని పొంగుతున్న పాలల్లో పడవేస్తే, అవి విరగక మానవు. సరిగ్గా నా విషయంలో ఇదే జరిగింది.

“సార్, వాళ్ళిచ్చిన డాక్యుమెంట్‌కీ, మీరేర్పాటు చేయించిన విధానానికీ చాలా తేడాలు కనిపిస్తున్నాయి. ఎందుకని?” ప్రశ్న.

“డాక్యుమెంట్ పాతది!” నా సమాధానం.

“ఈ కొత్త విధానంవల్ల కలిగే ప్రయోజనాలేమిటి? అసలు ప్లాంట్ పనిచేసే క్రమంలో అవి ఏ మార్పులు కలిగిస్తాయి?”

“మీకిప్పుడు చెప్పినా అర్థంకాదు. అనుభవం మీద నెమ్మదిగా తెలుస్తుంది.”

“చివరి స్టేజ్‌లో వచ్చే వాయువుల్ని అంటించి మండేటట్లు చెయ్యడంకోసం బర్నర్స్‌ని ఏర్పాటు చెయ్యవలసుంటుందని డాక్యుమెంట్‌లో రాయబడింది. కాని మీరు వాటిని గొట్టాలద్వారా మధ్యస్టేజ్‌లోవున్న కంప్రెషన్ ఛాంబర్స్‌కి మళ్ళించారు. ఎందుకని?”

“చెప్పానుకదా, అనుభవంమీద తెలుస్తుందని!”

“సార్, ప్లాంట్ సిద్ధమైందికదా. కావలసిన ముడిసరుకు విశాఖపట్నం రేవులో దిగడానికింకా ఓ రెండుమూడు నెలలు పట్టవచ్చునంటున్నారు. ఈ లోపుగా మనం ప్లాంట్‌ని నడిపి పరీక్షిస్తే బావుంటుందేమో?”

“దానికేముంది అలానే చేద్దాం. కాని నేను చెప్పినట్టుగా ఇది ఏభైనాలుగ్గంటలు అవిరామంగా జరిగే ప్రోసెస్. మధ్యలో ఏమాత్రం కరెంట్‌పోయినా యంత్రాంగం దెబ్బతింటుంది. అందుకని ముందుగా మనం స్టాండ్‌బై జనరేటర్‌ని ఏర్పాటుచేసుకోవాలి. నేను వచ్చిన వెంటనే తెలియజేసినా, స్టోర్స్ సెక్షన్ ఇంత

వరకూ, దాన్ని కొనలేకపోయింది!"

ఇలా వాళ్ళు ఎన్నో ప్రశ్నలు, అనేక సందర్భాల్లో వేశారు. కప్పదాటు సమాధానాలిస్తూ పోయాను. చిన్నబుచ్చుకొన్న ముఖాలతో వెళ్ళిపోయే వాళ్ళని చూసి లోలోపల బాధపడ్డా, నేను శ్రమించి సంపాదించిన అనుభవాన్ని వాళ్ళకు సులువుగా తెలియచెయ్యడానికి మనసొప్పలేదు.

జనరేటర్ విషయమై పీతాంబరం, రామచంద్రం పూనా వెళ్ళినప్పుడు, ప్లాంట్‌ని ఓ 'షార్ట్ సైకిల్'లో నడిపి, అన్నీ సవ్యంగా వున్నాయో లేవో చూశాను. కొన్ని మార్పులు చెయ్యవలసి వచ్చింది. మరీ బావుండదని, వాళ్ళు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, వాళ్ళచేతే ఆ మార్పులు చేయించాను. అయితే అవి ఎందుకు చెయ్యవలసి వచ్చిందో వాళ్ళకి తెలియదు. చెప్పింది యాంత్రికంగా చేశారంతే.

మార్పులు జరిగిన తర్వాత ప్లాంట్‌ని మళ్ళీ నడిపాను. పన్జేస్తోన్న అరవైమందికి ఎవరెవరు ఎక్కడ ఏం చెయ్యాలో బోధించాను. అవన్నీ యాంత్రికంగా చెయ్యవలసిన పనులు. పీతాంబరం, రామచంద్రం వందలాది ప్రశ్నలడిగారు. చెప్పాలనుకొన్న వాటికి చాలా వివరంగా చెప్పాను. చెప్పకూడదనుకొన్న వాటికి కప్పదాటు సమాధానాలిస్తూ పోయాను. కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలివ్వకుండా, లౌక్యంగా నవ్విపారేసేవాణ్ణి. నా పెదాలమీద చిరునవ్వు చూసి వాళ్ళు మరి మాట్లాడేవారుకాదు.

విశాఖపట్నం నుంచి ముడిసరుకందగానే, వున్న అరవైమందినీ మూడు జట్లుగా విభజించాను. కంపెనీ ఛెయిర్‌మేన్ వచ్చి, మంచి అట్టహాసంగా ప్రారంభోత్సవం చేసి వెళ్ళిపోయాడు. లక్షన్నర రూపాయల విలువచేసే ముడిసరుకు ప్లాంట్‌లో ప్రవేశించింది. ఏభై గంటల తర్వాత, అయిదు లక్షల విలువ గల ప్రొడక్ట్ బయటకు వస్తుంది. తర్వాత ఓ వారం రోజులపాటు ప్లాంట్‌ని శుభ్రపర్చాలి. ఇదీ ప్లాంట్ పనిచేసే క్రమం.

ప్లాంట్‌లోనే మకాం వేశాను. మొదటిరోజు అంతా సవ్యంగానే జరిగిపోయింది. రెండోరోజు ఉదయం, కంప్రెషన్ ఛాంబర్స్ దగ్గర అవసరమైన పీడనశక్తులను సరిచేస్తుండగా, స్టెనో పరుగెత్తుకొంటూవచ్చి, "వన్ మినిట్ బాస్" అంది.

"ఎందుకని? నేను ప్లాంట్‌లో వుండగా ఆఫీసు విషయాల్ని గురించి నన్ను విసిగించవద్దని చెప్పానా, లేదా?" కసిరాను.

"క్షమించండి బాస్. కాని " స్టెనోమాట పూర్తి చెయ్యకుండా, నా చేతిలో ఓ టెలిగ్రాం వుంచి, వెళ్ళిపోయింది.

కంగారుగా టెలిగ్రాం చదివాను. 'నాన్నకి చాలా సీరియస్‌గా వుంది. వెంటనే బయలుదేరి రావల్సింది'. తమ్ముడిచ్చిన టెలిగ్రాం. నా నవనాడులూ క్రుంగిపోయాయి. పక్కనే వున్న 'స్టూల్' మీద కూలబడి, కణతలుపట్టుకొని, అచేతనంగా కూర్చుండిపోయాను. పీతాంబరం ఒక్క ఉదుటున నా పక్కకు వచ్చి, టెలిగ్రాం లాక్కొని చూసి, జాలిగా నా భుజంమీద చెయ్యివేసి నిలబడిపోయాడు.

నేను ఏళ్ళ తరబడి శ్రమించి సంపాదించిన అనుభవాన్నీ, నేను శిక్షణ పొంది గడించిన విజ్ఞానాన్నీ, నా కిందివాళ్ళ కందిస్తే, వాళ్ళా అనుభవాన్నీ, జ్ఞానాన్నీ కింద మెట్లగా వుపయోగించుకొని, వాళ్ళు గడించిన విజ్ఞానాన్ని వాళ్ళ కిందవాళ్ళకి అందిస్తూ పోతే, దేశం అతిత్వరగా ఎంత ప్రగతి సాధిస్తుంది! ఈ ఆలోచనకి మూతపెట్టి స్వార్థబుద్ధితో ప్రవర్తించినందుకు, నాకెంతటి శిక్ష లభించింది! నేను లేకపోయినా పని సవ్యంగా జరిగిపోతుందన్న హామీ అధికారుల కివ్వలేని ఈ పరిస్థితిని కల్పించుకొన్నది నేనే కదా! అతగాడు లేకపోయినా, మొదటి యత్నంలోనే ప్లాంట్‌ని సక్రమంగా నడిపేటంతటి శిక్షణ కిందివాళ్ళకిచ్చాడన్న ఖ్యాతిని సంపాదించుకోకుండా నేనిదేంపని చేశాను?

నా ఉద్యోగాన్ని కాపాడుకోవాలన్నా, చాలా డబ్బు ఖర్చుపెట్టి నన్ను విదేశాలకు పంపిన కంపెనీకి లక్షలు నష్టం తీసుకురాకుండా వుండాలన్నా, పని పూర్తయేవరకూ—అవసానదశలో వున్న కన్నతండ్రిని విస్మరించడం తప్ప మరో మార్గంలేదు.

ఇలాంటి దౌర్భాగ్య స్థితి మీరు తెచ్చుకోవద్దు. ఏది ఏమైనా నాలా ప్రవర్తించినవాళ్ళు, ప్రగతిపథంలో అడ్డురాళ్ళలా నిలబడిపోతారే కాని, మైలు రాళ్ళలా మట్టుకు కాదు. □